

Jos Hoevenaars
Dr. J. Hoevenaars is
postdoc onderzoeker aan
de Erasmus Universiteit
Rotterdam, afdeling
Privaatrecht
(www.euciviljustice.eu;
hoevenaars@law.eu.nl).

HET PROEFSCHRIFT

A People's Court?

In deze rubriek krijgt de auteur van een proefschrift de gelegenheid om uiteen te zetten welk belang het proefschrift heeft voor de Rechtspraak (en waarom rechters het proefschrift moeten lezen!). Dit keer is dat mr. J. Hoevenaars die op 19 maart 2018 promoveerde op het proefschrift *A People's Court? A bottom-up approach to litigation before the European Court of Justice*.

De prejudiciële procedure bij het Europees Hof van Justitie kan een fenomenaal wapen zijn in de strijd voor collectieve belangen, echter het strategisch gebruik ervan is slechts weggelegd voor een beperkte groep goed georganiseerde juridische experts en belangengroepen. Dit is de rode draad van het proefschrift *A People's Court?* van rechtssocioloog Jos Hoevenaars, die afgelopen maart promoveerde aan de Radboud Universiteit.

Elk jaar doet het Europees Hof van Justitie (HvJ EU) meer dan duizend uitspraken op basis van EU-wetgeving, die zowel de lidstaten als het leven van hun burgers raken. Het overgrote deel van de uitspraken wordt gedaan in zaken die het Hof bereiken als gevolg van een verzoek om prejudiciële beslissing door een nationale rechter. De rol van de prejudiciële verwijzingsprocedure binnen het Europees rechtssysteem is moeilijk te overschatten. De procedure biedt in de eerste plaats een middel om de rechtszekerheid te waarborgen door een uniforme toepassing van het Unierecht in de verschillende lidstaten. Daarnaast geniet de procedure onder zowel juristen als politicologen ruime aandacht om de transformatieve werking die uitgaat van de jurisprudentie die door het Hof in dergelijke zaken wordt gecreëerd, alsmede de mogelijkheden die dit biedt voor partijen in de strijd voor individuele en collectieve belangen.

Het proefschrift *A People's Court?* is het resultaat van een empirisch rechtssociologisch onderzoek naar de praktijk van de prejudiciële verwijzingsprocedure. Eerdere onderzoeken richtten zich met name op het zoeken naar verklaringen voor het sterk uiteenlopende aantal verwijzing door nationale rechters in de verschillende lidstaten van de EU aan de hand van overwegend kwantitatieve en statistische methoden. Vragen over hoe en waarom zaken worden doorverwezen en wat de mogelijk achterliggende motieven van betrokken partijen daarbij zijn bleven echter onbeantwoord. In zijn onderzoek richtte Hoevenaars zich daarom op het perspectief van de procederende partijen, en aan hand van kwalitatief onderzoek (o.a. interviews met betrokken partijen) wordt de praktijk van prejudiciële verwijzingen contextueel geduid. Door de procedure te benaderen vanuit het perspectief van degenen die er gebruik van maken, bekritiseert het onderzoek prevalerende aannames over het hoe en het waarom van nationale rechtszaken die het HvJ EU bereiken.

Het onderzoek laat zien wat de waarschijnlijkheid is dat een 'sociale klacht' uiteindelijk als EU-recht kwestie wordt geformuleerd en hoe de totstandkoming van EU-jurisprudentie daadwerkelijk vorm krijgt. Met verwijzing naar de vele moeilijkheden en kosten die gemoeid zijn met de praktijk van een prejudiciële verwijzing, beschrijft Hoevenaars de complexe en veelal toevallige 'cocktail' van individueel ondernemerschap van de procespartij, persoonlijke betrokkenheid van zijn of haar advocaat en de vaak onmisbare ondersteuning van verschillende collectieven, zoals vakbonden en belangenorganisaties, die in staat zijn de kosten van het vaak langdurige proces te dragen. Hoevenaars benadrukt de ongelijkheid van

de verschillende spelers in dit proces en wijst op de belangrijke rol van advocaten en juridische experts. Gezien de extra tijd en extra kosten voor zowel advocaten als procespartijen is het geen verrassing dat zowel non-gouvernementele organisaties (ngo's) als academici een cruciale rol spelen bij het levend houden van deze vorm van (strategisch) procederen en jurisprudentie van het Hof.

A People's Court? biedt een nieuw verhaal over het rechtssysteem van de EU, dat levende, acterende mensen inbrengt in wat tot nu toe een ontlichaamd verhaal was van 'actoren' die abstracte doelen en institutionele belangen nastreven. Het geeft een inkijk in de praktijk van de prejudiciële verwijzing vanuit het perspectief van procederende partijen en plaatst deze zaken in het bredere perspectief van Europese integratie.

J. Hoevenaars, A People's Court? A bottom-up approach to litigation before the European Court of Justice, Den Haag: Eleven international publishing 2018, ISBN 978 94 6236 829 3 (promotor: prof. dr. L.E. de Groot-van Leeuwen)